List 50. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. decembra 1896.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker je zadnji čas se slovensko časopisje močno pomnožilo, to ni več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slov program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in boja ne bodo iskale, a vendar odločni branile slovensko narodno stališče proti vsakomur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo in neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bodo vsi stanovi poklicani ob volitvah izražati svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno nima kmet pri nobenem narodu tacega pomena, kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši možje našega naroda so se rodili iz kmetskih hiš. Naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetskih hiš. Tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci zanašati. Zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskem in slovanskem vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno jednakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njenem polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo. Uredništvo ima v tem oziru na razpolago več spisov.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo, da nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu in cena jim ostane stara in sicer za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. Po pošti prejemane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 40 kr. Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politiški oddelek.

Odpovedana carinska in trgovinska pogodba.

Sedaj obstoječa carinska in trgovinska pogodba z Ogersko je jako ugodna za ogersko državno polovico. Madjari imajo jednaki dobiček od carin, da si mnogo manje uvažajo, kakor naša državna polovica. Poleg tega pa jim sedanje skupno carinsko ozemlje daje še drugih ugodnostij. Tako je povišanje carine na tuje žito le Madjarom v korist. V naši državni polovici ni niti 10 % poljedelcev, ki bi žito prodajali, pač jih je pa mnogo več, ki žito kupujejo. Naša državna polovica je industrijska država, jej zatorej visoke žitne carine več škodujejo nego koristijo.

Poleg tega pa Ogri povsod znajo carinsko in trgovinko pogodbo v prid tolmačiti. Naša državna polovica se drži lojalne pogodbe, Madjari pa znajo njene določbe narediti popolnoma za iluzorične.

Po pogodbi bi naši industrijski pridelki morali biti carine prosti na Ogerskem. Formalno je to res, dejanski pa ne. Carina se naravnost ne pobira, ker se ne sme. Zato se pa od avstrijskega blaga pobira veliko večja vožnjina po ogerskih železnicah nego od ogerskega. Poleg tega so pa ob meji mitnice, ki pobirajo visoko mitnino od voz, ki peljejo na Ogersko.

Tako pobirajo Ogri carino od avstrijskega blaga v podobi mitnine in vožnjine. Da se zapre pot avstrijskim izdelkom se podpira domača obrt na Ogerskem s tem, da se tovarnam odpuščajo davki ali se jim celo dovoljujejo podpore, ako blago v Avstrijo izvažajo. Tako je mogoče, da ogerska industrija uničuje avstrijsko. Posebno je naša mlinska industrija tako uničena, ker ogerski parni mlini ceneje dostavljajo moko v naše kraje, kakor jo morejo izdelovati domači mlini. Zato se pa že dolgo v avstrijskih krogih naglaša, da se more premeniti carinska in trgovinska pogodba z ogersko na način, da ogerska državna polovica ne bode mogla več jo tako obiti. Madjari so seveda želeli, da sedanja pogodba ostane še nespremenjena prihodnjih deset let. To bi se bilo tudi zgodilo, da se ni odpovedala. Madjari so to želeli, a tudi avstrijska vlada je to želela, da bi ne bilo treba novih pogajanj. Gotovo bi ne bila odpovedala pogodbe, da ni avstrijski državni zbor tega odločno zahteval. Poprej se je to že zahtevalo v deželnih zborih. Trgovinski minister baron Glanz je bil prisiljen obljubiti, da Avstrija pogodbo odpove. V madjarskih krogih je to vzbudilo veliko nevoljo. Madjarski listi se grozno jeli napadati avstrijsko vlado in državni zbor, da z obstoječo po njih zatrjevanju za avstrijsko državno polovico ugodno pogodbo nista zadovoljna. Avstrijska vlada je pa boječ, da se Madjarom ne zameri, le čakala z odpovedjo. Hotela je baje pogodbo odpovedati še le zadnji dan leta. Ogerska vlada pa tega ni čakala, temveč je sama pogodbo odpovedala. To je gotovo storila iz gotovega namena. Pred vsem je hotela s tem pokazati, da sedanja pogodba ni ugodna Ogerski, da morajo torej Ogri zahtevati novo pogodbo, ki bode za Avstrijo še škodljivejša. Nikakor se ne motimo, če rečemo, da bodo Madjari stavili nove pogoje. Tega bi se pa Madjari ne bili upali, da je avstrijska vlada pokazala več odločnosti in pogodbo sama hitro odpovedala ter s tem jasno dala razumeti, da je ne obnovi, ako Madjari ne privolijo v ugodneje pogoje. Pri tej pogodbi gre za več nego pri določevanju kvote same, če tudi dobiček ni tako očividen. Madjari so bili pripravljeni dovoliti, da se dovoli petodstotno povišanje ogerskega doneska k skupnim držav. dohodkom, da bi bila avstrijska državna polovica donašala 65 %, ogerska pa 35 %. Za tako razmerje so se že ob volitvah zavezali glasovati vsi vladni privrženci proti ministerskemu predsedniku. Kdor tega ni obljubil, ga vlada pri volitvah ni podpirala. Sedaj pa prihaja iz Ogerske novica, da nekateri vladni privrženci ne mislijo držati besede in zahtevajo, da kvota nespremenjena ostane.

Poročila iz Ogerske se tako slikajo, kakor bi vladni pristaši hoteli Banffyju delati neprijetnosti. V resnici je pa Banffy se ž njimi dogovoril, da zahtevajo nespremenjeno kvoto, ker je Avstrija bila sklenila odpovedati carinsko pogodbo. Vlada potrebuje tacih nasprotnih glasov, da se bode nanje sklicevala pri pogajanjih z našo državno polovico. Vsaj je le predobre znano, ker se je Ogerska že poprej bila vse drugače pripravila za to pogajanje, kakor avstrijska. Pozvala je bila vse trgovske zbornice, kmetijske družbe in še nekatere druge korporacije, da povedo svoje želje, glede obnovljenja pogodbe. Tako ima ogerska vlada nabrano mnogobrojno gradivo, na katero se opira pri pogajanjih, avstrijska pa nič. Zato moremo reči, da bodo pogajanja še jako težavna. Bati se je, da bode zopet pogodba se sklenila v škodo naši državni polovici.

Tega se je tem bolje bati, ker v naši državni polovici vlada in nekatere stranke stoje na stališču, da se pogodba mora vsekako ponoviti, ker to zahteva skupna državna korist. Ogri pa ne stoje na tem stališču in baš zaradi tega ložje pritiskajo na našo državno polovico. Sodba avstrijskih političnih krogov je popolnoma napačna. Na obnovljenje pogodbe nima naša državna polovica toliko interesa, kakor ogerska. Zato bi Ogri še radi prijenjali, ako se le od naše strani opusti vedno zatrjevanje, da je pogodba v državnem interesu.

Ogersko carinsko ozemlje in pa to, da bi ogerska državna polovica morala skrbeti za vse polke, ki imajo onostran Litve dopolnilne okraje, bi Madjare hitro poučilo, da je zanje pogodba potrebna in hitro bi jo obnovili z vse drugačnimi pogoji nego pa sedaj.

Če nova pogodba ne bode tako ugodna za našo državno polovico, kakor bi lahko bila, bode to pač le krivda prijenljivosti avstrijske vlade in avstrijskega parlamenta in posledica napačne misli, da se pogodba mora ponoviti za vsako ceno. Madjari bi bili brezumni, če bi odjenjavali, če vidijo, da je jim pripravljena naša državna po-

lovica v vsem odjenjati. Nova pogodba bode taka, kakor bode znala naša državna polovica braniti svoje koristi. Sedaj je še čas, ko bode pogodba obnovljena, za deset let zopet ne bodo pomagale nobene pritožbe. Kakor si bodemo sedaj postljali, tako bodemo ležali.

Politični pregled.

Slovenska šola v Gorici. — Mestna slovenska šola v Gorici se je zatvorila, ker je njenih pet učencev prestopilo v „Slogino“ šolo. Italijanski listi so zaradi tega jako veseli, češ, sedaj se je pokazalo, da je ta šola bila povse nepotrebna. Nadejamo se, da italijansko veselje ne bode dolgo, temveč vlada pouči goriške mestne očete in mestni šolski svet, da je slovenska šola v Gorici potrebna, a mora biti v mestu, ne pa zunaj mesta. Čuditi se pa moramo, da je vlada trpela, da so Italijani do tega pritirali, da se je mestna slovenska šola zatvorila Njena dolžnost bi bila od mestnega zastopa odločno zahtevati, da osnuje slovensko ljudsko šolo v mestu, ne pa zunaj mesta. Vidi se, da vladi nedostaje dobre volje. Tako dela vlada, katero podpirajo slovenski poslanci!

Narodna jednakopravnost na Goriškem. — Pravosodno ministerstvo je poučilo goriško okrožno sodišče, da ima slovenskim strankam pošiljati slovenska vabila. Poslalo je bilo nekaterim slovenskim strankam v Kobaridu italijanska vabila. Zaradi tega se je pa bila poslala pritožba na ministerstvo. Sedaj so pa dotične stranke že dobile slovanska vabila.

Proračunska debata se je začela v soboto. Prvi dan sta govorila mej drugim dr Laginja in dr. Gregorec. Prvi je govoril o isterskih in tržaških razmerah, poslednji pa o štajerskih in koroških. Poslednji je govoril jako odločno. Naglašal je, da na Štajerskem in Koroškem ni nobenega okrajnega glavarja in nobenega komisarja, ki bi znal slovenski. Bila sta nedavno dva slovenska shoda. Jednemu je predsedoval neki mladi. drugemu neki stari grof, ki oba slovenski nista razumela. Pri celjskem in celovškem porotnem sodišču se še ni čitala nobena slovenska obtožnica, pisal noben slovenski zapisnik in dal noben slovenski pravni pouk. Prav kot bi lopovi bili samo Nemci. Kritikoval je poslednja imenovanja učne uprave na Koroškem in grajal, da pravosodni minister odpravlja slovenske uradnike iz Štajerske. Vlada s svojim postopanjem pospešuje nemško in italijansko iredento. Na Štajerskem se Bismarck tako proslavlja, da mora obžalovati vsak pravi avstrijski domoljub, posebno če pomisli na poslednja odkritja o Bismarckovem postopanju Po Koroškem se kaže veliko nasprotje do Slovencev. Nedavno je upil v Beljaku nekdo po ulicah, da mora ubiti kakega slovenskega psa.

Borzni davek. — Državni zbor je sklenil povišati borzni davek. Finančni minister, ki je naudušen za vse mogoče davke, ni bil za povišanje tega davka in rekel, da se sedaj mora borzi prizanašati, ker na borzi ni dosti kupčije. Izposloval je določbo, da zakon stopi v veljavo čez dva meseca, kadar se razglasi Sedaj se bode razglasitev gotovo odlašala in odlašala, če tudi bi vlada baš tu lahko dobila nadomestilo za odpravo časniškega koleka. Ker je predlagano povišanje borznega davka kaj neznatno, se tudi ni bati, da bi zaradi tega kak borzijanec prišel na boben.

Časniški kolek. — Državni zbor je v prvem branju vsprejel dr. Russov predlog, naj se odpravi časniški kolek in upelje svobodna kolportaža. Predlog se je izročil odseku, ki ima v 14 dneh poročati o njem. Stvar je posebno važna za manjše nezavisne liste. Vladni listi tako dobe kolek povrnen. Pravosodni minister se je izrekel proti predlogi. Zato pa iz vse stvari ne bode nič. Državni zbor tudi ne bode napel vse sile proti vladi. Levica je ta predlog stavila jedino za to, ker so volitve blizu in hoče postati popularna. Na vsej stvari jej pa ni nič. Večji židovski listi pa še ne marajo za odpravo časnikega koleka, ker že dobe toliko podpore od kapitalistov, da kolek plačajo. Če bi se pa kolek odpravil, bi ti listi zgubili mnogo vpliva, ker bi se osnovalo mnogo novih listov. Če bi listi več tacega vpliva ne imeli, bi jih tudi več kapitalisti tako ne podpirali. Sicer je pa mogoče, da je levica nekoliko stvar zaradi tega sprožila, da pokaže grofu Badeniju svojo nevoljo, ker se ne ozira na vse levičarske želje. To se je dalo celo posneti iz govora dr. Russa, ki je rekel, da levica pod koalicijsko vlado ni bila za odpravo časniškega koleka, ko je to vlada lojalno podpirala.

Prememba zborničnega reda na Hrvaškem. — Hrvaški sabor se sedaj posvetuje o poostrenju zborničnega reda. Omejila se bode znatno svoboda govorov in dala večja oblast predsedniku. Poverovljenje volitev se bodo pa izročilo posebnemu odseku. V ta odsek se bodo volili samo vladni privrženci in ti bodo mej seboj stvar naredili. Odsekov sklep bode končen in zbor samo poverjevanje volitev ne bode sklepal. Gospodje imajo za tako postopanje svoje uzroke. Vladni privrženci se boje, da bi se javno razpravljale nepostavnosti pri volitvah.

Avstrija, Rusija in Francija. — Listi vedo povedati, da se snide naš cesar na Cap Martinu s predsednikom Francoske republike Faure om in da v maju poseti ruskega carja v Petrogradu. Tema dvema sestankoma je pripisovati velik političen pomen. V času torej, ko se je razkrilo nelojalno skrivno počenjanje Nemčije napram Avstriji in je Italija vsled poraza v vojski z Menelikom toli ponižana, se Avstrija približuje Franciji in Rusiji To vsekak pomenja nastalo nezaupanje Avstrije napram svojima zaveznicama Nemčiji in Italiji. Trozveza torej hira in neovrženo je, da so ji šteti dnevi življenja.

Nemčija. — Znano je, da je bila Nemčija zmirom prva pri napravi intrig in zmedarij Mislil bi pa vsakdo, da bo ta vsaj zdaj, ko so se njena znana nesramna počenjanja o tajnih zvezah razkrila, nekaj časa mirovala. A ta ne počiva s svojim nepoštenim delovanjem. Sedaj intriguje napram Rusiji zoper Francijo. Ona ve za dobre razmere mej tema dvema državama. Te hoče uničiti. Znano ji je, da sta si Francija in Rusija nejedini glede dardanelskega vprašanja. Vsled tega je jela Nemčija propagirati za to, da naj bi se le Rusiji dovolil prehod skozi Dardanele. S tem delovanjem se hoče Nemčija prikupiti Rusiji, ob ednem pa napraviti razpor mej Rusijo in Francijo, katera poslednja bi ne bi mogla trpeti, da bi imela sama Rusija pravico iti s svojimi ladijami preko Dardanel. Seveda na te limance se najbrže ne bo usedla Rusija. Po drugi strani se pa Nemčija laska Franciji in ji ponuja pomoč zoper Angleže v Egiptu. Za to pa zahteva Nemčija od Francije, da se ta za zmirom odpove Alzaciji in Lotaringiji. Zopet manever. Ve se dobro, koliko zamore Nemčija s svojo veljavo v Egiptu zoper Angleže; a zato zahteva od Francije omenjeno znatno odpoved Pričakovati je, da se Francija na to vado ne bo dala ujeti. Iz vsega se pa zopet vidi, da hoče Nemčija za majhno izkazano uslugo, imeti velik dobiček, in da ji je na Alzaciji in Lotaringiji veliko ležeče in da teh še ne smatra za gotovi svoji pokrajini, drugače bi se ne bala toliko za nje

Kuba. — Da se kubanskim vstašem godi dobro zlasti v denarnem oziru dokazuje to, da so razpisali veliko denarno nagrado, kdor bi jim privedel španskega poveljnika Weyler-ja živega ali mrtvega. — V Španiji vedoč, da ne opravijo nič s Kubo, posebno, ker imajo vstaši na svoji strani Zjedinjene amerikanske države, so jeli misliti na to, da bi Kubo prodali Zjedinjenim amerikanskim državam. Za ta kup so se že pogajali pred 50 leti, a so se obravnave razbile. Ko bi se Španiji sedaj ponudila primerna svota za Kubo, bi ta isto takoj prodala.

Turčija. — Že samo neznosno slabo finančno stanje mora prej ali slej pokopati Turčijo za zmirom. Iskali so po-

*

vsod večjega posojila, a niso ga dobili. Poskusili so s prosto voljnimi „doneski“, a tudi ti se niso obnesli. Sedaj ropa turška vlada razne nedotakljive zaklade in fonde in izposojuje pri teh denar. Seveda izposojeni denar se ne bo nikoli vrnil. Koliko bodo pri tem trpeli razni državni zavodi in naprave je umljivo. Najbolj pa osvetljuje slabe denarne razmere v Turčiji to, da niti uradniki ne dobe svojih plač. Še-le minole dni se je tem izplačala gaža za mesec april 1895. Nezaslišno! Da pa uradniki ne žive od zraka, bo pač vsakemu umljivo. Ker ne dobe svoje plače, kaj počno; izmozgavajo in molzejo ubogi narod, kar se da, in dado se podkupiti za vsako stvar. In to je pri nižjih kakor pri višjih uradnikih. Kako so pri takih okoliščinah razmere pri državni upravi, tolmači si lahko vsakdo.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

Izrečeni predpis § 3. ima namen, da odstrani vsak dvom o tem, da ne spada poraba krajevnih imen, ki so postala vrstna oznamenila (n. pr. kremžko belilo, kolonjska voda, kônjak. novo jičinski vozovi itd.) pod §§ 1. in 2. tega načrta. Ravno tako so pa morebiti še druge vrste oznamenil, ki po svojem etimologiškem ali sicer svojem izvirnem pomenu obsezajo navedbo krajevnega značaja, ki pa po specijelnih običajih prometovih ne pridejo v tem oziru v poštev, da kažejo na krajevni izvir blaga. Taki konkretni slučaji naj se s stališča realnih potreb naravnost pretresajo in predlagajo morebitne spremembe predležečega formulovanja paragrafa, o katerem se tu govori, spremembe katerih je želeti nikatere se dado zjediniti z napominanim načelom. Pri teh pretresovanjih k § 3. naj se ozira na poslednji predpis se sklicujoči § 5. tega načrta. V drugem odstavku § 5. se namreč misli na take dostavke k omenjenim, iz krajevnih imen nastalim oznamenilom, ki paralizujejo njihno splošno ime in restituirajo izvirni krajevni pomen besede (na pr. pristna kolonjska voda, naravna karlovarska sol itd.). Dočim načrt zaznamovanje blaga z navedbo njegovega izvira v obče proglaša za fakultativno, torej samo napačno zaznamovanje izvira, ne pa njega nedostajanje proglaša za kaznjivo, se ozira ravno citirani načrtov § na slučaje, kjer mora interes gotove stroke, obrtnije ali surove produkcije zahtevati obvezno zaznamovanje blaga z resnično navedbo njegovega izvira. Načrt zakona glede oznamenil izvira v prometu blaga dopolnuje določila §§ 46, 47, 49 in 50 zakona z dne 15. marca 1883., drž. zak. štev. 39 in zakon o obrani znamk z dne 6. januvarija 1890, drž. zak št. 19. V § 1. načrta se določa, kdor na blagu ali tega ovitku namenoma napravi napačno oznamenilo o izviru blaga, isto osobito napačno oznamenuje z imenom ali grbom kake države, dežele, pokrajine, kakega kraja, kdor namenoma prodaja, ponuja ali sicer v promet stavlja blago s takimi napačnimi oznamenili o izviru, dalje, kdor se namenoma poslužuje takih napačnih oznamenil o izviru pri naznanilih, trgovskih pismih, cenikih, računih, spremnicah in drugih prometu blaga služečih razglasilih, je kriv prestopka in se ima kaznovati z zaporom jednega tedna do treh mesecev, s čimur se lahko spoji tudi denarna globa do 500 gld., ali z denarno globo od 5 do 500 gld. V § 2. se določa, da je kriv prestopka, kdor stori v § 1. zaznamovana dejanja iz malomarnosti in se ima kaznovati z zaporom od treh do 14 dni, s čimur se lahko spoji tudi denarna globa do 100 gld., ali z denarno globo od 5 do 300 gld. Po § 5. zakona je njegove določbe uporabiti tudi pri vrstah blaga, ki spadajo pod zakon glede prometa z živili. Po § 4. kaznjivost s tem ni izključena, če se rabijo oznamenila o izviru s premenami, katere more navadni kupovalec blaga le spoznati, če je posebno pozoren. V § 6. se trgovinski minister pooblašča, da zagotove vrste blaga naredbenim potom propiše, da je na takem blagu ali njegovem zavitku napraviti izrecno oznamenilo o izviru blaga, ali da se vsaj sme, le če ima izrecno oznamenilo o izviru prodajati, ponujati ali sicer stavljati v promet. Predno se izda ta naredba je po § 7. vprašati trgovske in obrtniške zbornice, ki imajo zaslišati udeležene obrtne zadruge in če se gre za surovine, tudi poljedelske in gozdarske koristi zastopajoče združbe. Prestopek te naredbe je kaznovati tudi z zaporom ali z denarno globo.

Zbornica je povabila udeležene kroge, da izreko svoje mnenje o načrtu zakona. Došel je pa le jeden odgovor, v katerem se pravi, da naj se zakon izda v interesu industrije in da ni nasvetovati nobene premembe. Odsek se je tudi podrobno bavil z zakonom in pripomnja le, da ta more reelno produkcijo in solidno trgovino podpirati in kupujoče občinstvo varovati škode. Predležeči načrt zakona odgovarja po mnenju odsekovem čutni potrebi in ga bodo brezdvomno solidni kupčevalci in konsumenti z veseljem pozdravili. Ker odsek ni načrta zakona nič premenil, predlaga poročevalec: Zbornica naj v tem smislu poroča. — Predlog se sprejme.

XV. Zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča o prošnji občine spodnje idrijske za dovolitev še jednega živinskega semnja dne 10. marca vsakega leta. Občinsko predstojništvo utemeljuje prošnjo s tem, da živinorejci na slabo obiskanih semnjih v Idriji ne morejo prodati živine in jo morajo goniti na drugi semnje, da je Spodnja Idrija pripraven kraj za semnje, in da se bodo s pomnožitvijo semnjev povišali občinski dohodki. Proti semnju se izrekati sejmski občini Spodnji Logatec in Žiri, ker bi semenj z njihovimi kolidoval. V Spodnji Idriji so vsako leto 4 letni in živinski semnji. V bližnji Idriji je tudi 5 semnjev vsako leto in v idrijskem sodnem okraju je v vsem 19 semnjev. Občina Spodnja Idrija je tudi že lansko leto prosila za pomnožitev živinskih semnjev. Svojo prošnjo je podprla z istimi razlogi kakor letos. Zbornica se je takrat izrekla proti prošnji. Ker se razmere od lanskega leta niso spremenile in dosedanji semnji v Spodnji Idriji zadoščajo ondotnim potrebam ter se je ozirati na utemeljena ugovora sejmskih občin Spodn. Logatec in Žiri, se odsek pridružuje mnenju c. kr. okrajnega glavarstva logaškega in z ozirom na to, da bi bila zaprošena pomnožitev semnjev v narodogospodarskem oziru kvarljiva, predlaga: Čestita zbornica naj se v svojem poročilu na c. kr. deželno vlado izreče proti pomnožitvi semnjev v Sp. Idriji. — Predlog se sprejme.

XVI. Zbornični svetnik Alojzij Lenček poroča, da je trgovska in obrtniška zbornica v Gradcu naznanila, da je pri c. kr. trgovskem ministerstvu uložila prošnjo, da bi čim prej umaknilo določila ministerskega ukaza z dne 26. junija 1896., štev. 25221 poštnega in brzojavnega naredbenega lista št. 57, po katerih je v prihodnje v poštnih oddajnih listih in poštnih oddajnih knjigah mesto s številkami zaznamo-

vane pristojbine vpisavati zaznamek „M“. Novota obstoja v tem, da so poprej znesek poštnine vedno s številkami zaznamovali. Sedaj pa se po novem ukazu vrši to le še tedaj, če gre za vozno-poštne pošiljatve v inozemstvo, ali če se plača višja, kakor navadna tarifna pristojbina, ali konečno če se za pošiljatve plača poštnina v gotovini — ne v znamkah — torej, kadar dotični oddajni poštni urad slučajno ne bi razpolagal s poštnimi znamkami. Navedba poštnine v predelku „pristojbina“ v poštnih oddajnih listih je za odpošiljalca v mnogih slučajih največje važnosti. Kupčevalec, ki ima vsaki dan razpošiljati številnih pošiljatev, nima časa praviloma preračunati višino poštnine, da, pri poštnih zavitkih, pri katerih se določitev spreminja po teži, vrednosti in pasu in je preračun precej težek in zamuden, bi često izračunal drug kakor tarifni znesek. Odpošiljalec, osobito speditor, mora natančen račun imeti s svojimi naročniki in je, če ne pozna pristojbine, popolnoma nezmožen, voditi kupčijske knjige in račune v potrebnem redu in popolnosti. Odsek se strinja z izvedbami graške zbornice, in ker so tudi na Kranjskem udeleženi krogi izrekli isto željo, meni, da jim je ustreči. Predlaga torej: Zbornica blagovoli graško zbornico posestrimo pri vis. c. kr. trgovskem ministerstvu podpirati. — Predlog se sprejme.

XVII. Zbornični svetnik Alojzij Lenček poroča o dopisu trgovske in obrtniške zbornice v Gradcu, ki naznanja, da je v neki ulogi prosila c. kr. trgovsko ministerstvo, da bi za notranji poštni promet na Avstrijskem čim prej upeljalo na Ogerskem že leta obstoječo poštnino 1 kr. za tiskovine v teži do vštetih 10 *gr* in s tem osnovalo podlago zadevne vzajemnosti med obema državni polovicama. Z ozirom na hitro, skoro vsakdanjo menjavo cen je v veletrgovini z deželnimi pridelki in osobito pri izvozni kupčiji z jajci navada in potreba, da dotične izvozne tvrdke vsaki teden najmanj trikrat razpošiljajo kupne ponudbe v velikem številu, često več sto in čez, na svoje dobavitelje — manjše trgovce in pokupovalce. Naj pa rabijo za ta sporočila dopisnice ali pa jih razpošiljejo kot tiskovine v obliki odprtih kart in okrožnic z rokopisno ustavljenimi cenami, v notranjem poštnem prometu na Avstrijskem in kar se samo ob sebi razume tudi v vzajemnem prometu z Ogersko, so podvržene te pošiljatve poštninskemu stavku 2 kr. V notranjem ogerskem prometu pa znaša taksa za običajne kupone ponudbene karte le 1 kr. Trgovina z jajci in njihni izvoz sta dosegla velik obseg. Avstrijsko-ogerski jajčji izvoz — brez ruskega prevoza — znaša okoli 500 000 do 600.000 meterskih centov na leto. Malone tretji del angleške jajčjega uvoza krije Avstrijsko-Ogerska, dočim je jajčji uvoz Nemške in Švice skoro za polovico avstrijsko-ogerskega izvira. To za kmetijstvo, oziroma perotninorejo tako izredno pomembo trgovsko stroko kolikor moči podpirati in ji dovoliti vsaj onih olajšav, katere uživa na Ogerskem, je izvestno naloga viscke vlade. To pa tem bolj, ker se je drugače bati, da se zgodi v izvozni številki skupnega carinskega okoliša prememba v korist Ogerski in v istodobno škode tustranske državne polovice. Odsek je mnenja, da je z ozirom na to, da se tudi na Kranjskem, osobiti z Dolenjskega izvažajo velike množine jajec, in trgovina z jajci na Kranjskem veliko let jako živahna, z veseljem pozdraviti misel, katero je izprožila graška zbornica posestrima; zategatelj predlaga odsek: Zbornica podpiraj prošnjo trgovske in obrniške zbornice v Gradcu pri vis. c. kr. trgovskem ministerstvu. — Predlog se sprejme.

XVIII. Zbornični svetnik Franc Hren poroča o vprašanju, ali je zastop družbe za življensko zavarovanje „Germania“ v Ljubljani v primeri s pravicam tukajšnih zastopstev „Fonciere“, „Phönix“, „Dunav“ in mednarodne zavarovalne družbe zoper nezgode na Dunaju smatrati v resnici in po pravici in ne li imenona za glavni zastop. Kakor kažejo poizvedbe ima zastopnik „Germanije“ v Ljubljani iste pravice, kakor drugi tukajšni zastopi za življensko zavarovanje. Odsek torej predlaga: Zbornica se izreči v smislu teh poizvedb. — Predlog se sprejme.

XIX. Zbornični svetnik Fran Ksav. Souvan poroča, da je gospodarski odbor mesta Kostanjevice prosil za dovolitev dveh novih letnih in živinskih semnjev in sicer dne 17. januvarija in 16. maja vsakega leta. V Kostanjevici so sedaj štirje letni živinski semnji. Semnja v pondeljek po sv. Jakobu in v pondeljek po sv. Mihaelu sta pa ob času, ko so tudi v bližini semnji, zaradi česar sta slabo obiskovana. Nova semnja bi bila po mnenju prosilcev bolje obiskavana in bi zategadelj prebivalstvu veliko koristila. Proti obema semnjema sta se izrekli le mestna občina Novomesto in občina Rajhenburg na Štajerskem, semnju dne 16. maja pa ugovarja občina Raka, ker je ravno tisti dan v Rovišah semenj.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem je za semnja, ker ima Kostanjevica ugodno lego zanja; zajedno pa pripominja, da je upravičen ugovor glede sejmskega dneva v Rovišah in je želeti preložitve na kak drug dan. Odsek sicer smatra težnje gospodarskega obora v Kostanjevici, da bi dosegel pravico za letna in živinska semnja na taka dneva, ob katerih bi bilo pričakovati številnega obiska, za opravičene; toda, če sta semnja o sv. Jakobu in sv. Mihaelu zelo slabo obiskana, bilo bi najboljše, da bi se bila opustila in in namesto njiju poiskala boljša sejmska dneva. Vsekako odbor s prošnjo za semenj dne 16 maja ni bil srečen, ker je na ta dan v bližnjih Rovišah letni in živinski semenj, ki bi gotovo trpel škodo, če se osnuje konkurenčni semenj. Odsek je zategatelj iz narodno gospodarskih razlov le za semenj dne 17. maja. Pripominjati pa mora, da je v politiškem okraju Krško vsako leto 86 letnih in živinskih semnjev, od katerih pripada na sodni okraj Kostanjevica 14. Krško 24, Mokronog 23 in Radeče 25. Okraj ima toraj jako veliko semnjev in odsek meni, da bi bilo Kostanjevici in njeni okolici v prid, če bi gospodarski odbor mesto zelo slabih obiskanih semnjev izbral druge dneve in tako osnoval za to mesto 5 dobro obiskanih semnjev, ki bi z bližjimi semnji v Št. Jerneju, Rovišah in Bušeči vasi popolnoma zadostovali za ta kraj. Na pod lagi tega predlaga odsek: Zbornica blagovoli v tem smislu izreči svoje mnenje c. kr. deželni vladi. Zbornični svetnik Avgust Škaberne pripominja, da je število semnjev v okraju že sedaj veliko, da so letni semnji izgubili na vrednosti, zaradi česar se more izreči tudi le za dovolitev jednega semnja. Poročevalec Franc Ksav. Souvan odgovarja na to, da se je tudi odsek izrekel le za podelitev koncesije za jeden semenj, in da bo zbornica še enkrat stvar obravnavala, če se bo izrekla želja še po jednem semnju; zategadelj priporoča v sprejetje odsekov predlog, ki se tudi sprejme.

Stavbenski red
deželnega stolnega mesta Ljubljane
z dne 25. maja t. l.
(Dalje.)

Določila za neosamljene industrijalne stavbe.

§ 90. Pri neosamljenih industrijalnih stavbah veljajo občna določila, vendar z nastopuimi izjemami:

a) Vse stene razven onih, ki so v bližini kurišč, potem razven onih, ki meje na javno cesto ali na sosedno lastnino, se smejo napraviti iz pregradnih zidov; pri tem se je ravnati po določilih § 80.

b) napravljati lesene vmesne stene, z izjemo onih prostorov, kjer se opravljajo ognjenevarna dela ali se spravljajo proti ognju nevarne zaloge:

c) napravljati tramovne strope s priprostimi tlomi iz desek brez sipe in brez ometa in zamaza, potem uporabljati strešinske grede za strešno konstrukcijo:

d) napravljati poljubno število nadstropij, toda prostori, v katerih imajo delavci dalje časa opraviti, se ne smejo narejati pod 3 *m* višine in skupna višina poslopja ne sme presezati 18 *m* in ob cestah z ne več nego 12 *m* širine ne 15 *m*. Razven tega je tudi tukaj paziti na določila § 89., točka *d)*.

Stanovanja pri industrijalnih stavbah.

§ 91. Pri osamljenih industrijalnih stavbah je dopuščena predgradna stavba za stanovanja lastnika, uradnikov in delavcev, če se pri tem izpolnjujejo določila o delavskih hišah. Ta stanovanja morajo tedaj, kadar se dotikajo delarne, od te ločena biti s požarnimi zidovi.

Pri neosamljeno stoječih industrijalnih stavbah je ta stanovanja zidati po predpisih obstoječih za hiše, a dopuščene so stavbinske olajšave četrtega oddelka.

Posode za vodo in gasilno orodje.

§ 92. Pri vseh industrijalnih stavbah mora biti konstrukcija takšna, da se morejo posode za potrebne količine vode postaviti na primernih krajih; ravno tako morajo biti na razpolaganje prostori za hrambo potrebnega gasilnega orodja.

Stranišča.

§ 93. Za napravo dobro prezrakovanih stranišč in pisoarjev v primerni legi skrbeti tako, da je za vsakih 25 oseb najmenj jedno stranišče na razpolaganje in da so za delavce in delavke narejena ločena stranišča.

Stavbinska prošnja za industrijalna poslopja.

§ 94. Pri industrijalnih stavbah je stavbinsko prošnjo opremiti po § 19. V obče se na takšne stavbe smiselno uporabljajo tudi vsa druga določila tega stavbinskega reda, kolikor niso premenjena s predstoječimi določili. Ravno tako potrebujejo prenaredbe, prizidave in prezidave oblastvenega odobrenja, kakor pri novi stavbi.

Določilo glede obratnih naprav.

§ 95. Obrtnega reda, ki v svojih določilih pri posameznih obrtih zahteva posebnega odobrenja obratne naprave, se določila tega stavbinskega reda ne dotikajo.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Odstranjenje madežev in z usnjem prevlečenih stolov je navadno jako težavno in se največkrat niti ne posreči. Tekočina, od katere izvirajo madeži, je navadno pregloboko vdrta v usnje. Tolščne madeže poskusi odpraviti s bencinom, a potem stol zlikaj z rumeno čeveljsko crême.

Hišo s 25 nadstropji grade sedaj v Novem Jorku in bode kmalu dodelana. Spodaj pa ima ta hiša še klet v dve nadstropji. Ljudje ne bodo hodili po stopnicah v tej hiši v višja nadstropja, ker bi to bilo prezamudno. Napravljena bodo posebna dvigala, katere bodo gonili posebni stroji. Z nenavadno hitrostjo bode ta priprava ljudi dvigala v višja nadstropja in jih doli spuščala.

Kit za stvari iz morske pene se napravi, če se zmeša 1 del plovne krede, z 1 delom arabskega gumija in toliko vode, kakor je treba.

Kmetijstvo.

Krmljenje krav mlekaric po zimi.

Velikega pomena je za našo govedorejo, kako krmimo govedo po zimi. Krava ne bode imela dosti mleka, ako jej ne bodeš dajal dosti krme.

Zimsko krmljenje je različno in se ravna potem, kakšne so krave. Drugače moraš krmiti krave, ki so namenjene za mesarja, drugače krave, ki ne molzejo in drugače krave, ki molzejo. O debeljenju krav tukaj ne bodemo govorili. Posebno je važno, da se krave prav krmijo tiste tri mesece, ki nimaje mleka. Pri krmljenju v tem času je na to le gledati. Krava, ki je ob dolgi molži zgubila mnogo močij, mora se zopet popraviti. Poleg tega se pa ne sme pozabiti, da od breje krave tele od dne do dne več zahteva. Poleg tega je pa treba še na to gledati, da bode krava pozneje imela dosti mleka. Žal, da imajo mnogi navado, da kravo predolgo molzejo. Posledica temu je, da je tele slabo. Poleg tega je pa še navada, da kravo ta čas, ko ne molze, jako slabo krmijo. Nasledki ne izostanejo. Krava je slaba in ima le slabo tele.

Seveda se krava tudi ne sme tedaj debeliti. V več krajih se takim kravam daje samo seno. Dobro seno je gotovo dovolj redilno, a v vampu zavzemlje preveč prostora in krave vsled tega pri taki krmi rade povržejo. Če se daje $1^1/_3$ do 2 kilograma koruzne moke, namesto trikratne množine sena, se dosežejo boljši uspehi.

Kadar se začno krave molzti, se jim mora dajati več krme, preše in krmske moke naj se posebno rabijo. Bobova moka je najboljša. Če se kravam da taka moka, imajo dosti in dobrega mleka, kravam ne škoduje, mleko in surovo maslo ne dobi od take moke nobenega zopernega okusa. Vendar se je kravi ne sme dajati čez 4 kile, kar sicer ovira prebavljanje. Pivske tropine in detelja se tudi pogosto dajo kravam. Slad je tudi dobra krma, ravno tako oljnate preše. Koliko naj se daje te ali one krme kravam, ne bodemo navajali, kar bode umen živinorejec najbolje sam določil. Jedna žival ni jednaka drugi, torej more se le s skušnjo določiti, koliko in kakšne krme je treba kravi dajati.

Pozabiti se pa ne sme kravam dajati soli. Dobro je tudi kuhanje in parjenje krme. Krave imajo potem več mleka. Vendar krave potem slabše prebavljajo in je zatorej pri plemeni živini treba previdnosti. Repo, korenje in peso se lahko kuha ali pa zreže in daje mej drugo krmo. Pred vsem pa mora živinorejec dobro poznati krave svoje, ker le tako more urediti umno krmljenje.

Kmetijske raznoterosti.

Konjsko meso se jé v vedno večji meri. V Berolinu so lani pobili 7620, v Hamburgu 3951, v Vratislavi 2884 konj. V Lipsiji, Monakovem, Kolonji, Draždanah, Devinu (Magdenburgu) in Hanovru so tudi lani pobili po več kakor tisoč konj. V Krefeldu so jih pobili 458, Dortmundu 539, Kasslu 245, Mogunciji 405 in Görlici 378.

Ravnanje z biki in žrebci. Da so biki in žrebci dolgo za rabo se ne smejo prezgodaj začeti spuščati in prepogosto. Dajati se jim ne sme take krme, ki bi debelila, temveč samo oves. Phanja jim ne smeš dajati. Poleg tega pa skrbi njim za zadostno gibanje

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E Šreknik.)

Šeštnajsto poglavje.

Veliko odkritje.

(Dalje.)

— Kaj, prepozno? — so nevoljno vzdihnili vsi.

— Da prepozno! — potrdil je Kolumb. — Za pot nazaj na Špansko treba je več časa, kakor za vožnjo semkaj, a naše zaloge že pohajajo Jedina rešitev je zemlja, ki je pred nami. Za nami je le smrt.

— Torej vi se nočete vrniti? — zaklical je Anton zbližajoč se Kolumbu.

— Ne, tisočkrat ne, malopridnež! — zaklical je Kolumb z močnim glasom. — Jaz pojdem v Indijo in sedaj se ne povrnem. Ti pa bodeš za svojo predrznost sedel v ječi, v posameznem zaporu, dokler ne zagledamo suhe zemlje.

S temi besedami je Kolumb zgrabil Antona in na mah vrgel ga na krov.

— Primite ga! — ukazal je. — A, vi fantje, glejte nanj, in to bodi vam za opomin! Jaz sem vaš admiral in zahtevam brezpogojno pokorščino.

Vsi so molčali. Avtoriteta Kolumbova, ki se je tako odločno pokazala v odločilnem trenotku, je uničila v kali vsak daljši upor.

— Mirno! Na svoja mesta! Stražniki doli! — ukazoval je admiral.

Mornarji so se hitro razšli, a Kolumb je odšel v svojo kajuto, ne da bi koga pogledal.

Molčeč, z zatajeno nevoljo in preklinjanjem v srcu so opravljali svoja dela, drugi dan zjutraj, — bilo je dne 11. okt. Vendar so celo najnevoljnejše še ta dan potolažila nedvomna znamenja suhe zemlje. Na „Santi Marii“ so dobili svežo vejico pelina, katero je bil zapazil Peter stoječ na krmilu.

— Pelin, svež, zelen, ravnokar odtrgan — je vesel zaklical.

Vsi mornarji s Kolumbom vred hiteli so gledat najdeno rastlino.

— To ni nobene dvombe, Peter, — rekel je admiral. — To je pelin, ki raste samo na suhi zemlji. Zahvaljen bodi, Gospod, ki nam je poslal to znamenje svoje milosti!

Kmalu so se tudi na „Pinti“ razlegli veseli klici. Ladija se je veselo povrnila in se hitro približala admiralski ladiji.

— Vesele novice, gospod Kolumb, — zaklical je Alonz Pinson. — Izvlekli smo iz vode kos trnja, desko, palico in majhno palčico brez dvombe izrezljano s človeško roko. Zahvaljena bodi božja vsemogočnost! Sedaj ne moremo več dvomiti, da smo blizu suhe zemlje!

— To trenotje je prišla tudi „Nina“. Že iz daljave je nasproti mahal Vincent Pinson z vejico šipke.

— Glejte, gospod Krištof, kako veselo znamenje suhe zemlje! Vejica je sveža in zelena, vidi se, da je ravnokar odtrgana. Sedaj se ne more več dvomiti, da je blizu zemlja.

— Da zemlja je blizu! — klicali so veseli mornarji.

Sedaj pri tacih očividnih znamenjih ni mogel nikdo več dvomiti o tem, in vsi so se udali veselemu pričakovanju.

Zvečer so še poleg navadne molitve, peli Salve Regina in nikdar niso glasovi te himne bili krepkejši in veselejši. Jedva so utihnili poslednji glasovi, ko je Kolumb stopil k moštvu in je nagovoril.

— Do sedaj nas ni zapustila božja milost in njeno sveto varstvo, in kjer nebesa kažejo svojo milost, mora tudi človek pozabiti svojo jezo. Zato vam odpuščam včerajšnji upor. Vsa znamenja potrjujejo moje mnenje, da se 700 milj od Kanarskih otokov nahaja suha zemlja. Nadejam se, da pridemo do nje še to noč. Zato dobro čuvajte na prednjem delu ladije, vsaj veste, kako veliko nagrado sta obljubila gospodarja Španjske tistemu, ki prvi ugleda suho zemljo. Poleg tega jaz dam tistemu srečnežu baržunasto suknjo. Sedaj pojdite z Bogom. Naš smoter je skoro dosežen. Predno se pokaže zora, bodemo že zapeli: „Bog je moja sila in krepost!“

Mornarji so se veselo razšli. Vsak si je trudil izbrati boljše mesto za opazovanje in nikdo ni mislil na spanje, če tudi je solnce že bilo zašlo in je bila nočna tema pokrila morje. Sam Kolumb je sklenil prebuditi vso noč na mostiču. Hodil je semtertja in oziral se proti zapadu, z mrzličnim pričakovanjem Nakrat, bilo je okrog desetih, je zdrhtel, zagledal se je v nočno temo . . . Čez jedno minuto se mu je izvil globoki vzdih iz prsi. Opotekel se je in z rokami se

prijel za držaje. Toda ta slabost je trajala le jedno trenotje. Zopet se je zravnal, odkril klobuk in pobožno obrnil oči proti nebu. Potem se je nagnil čez držaje in zaklical:

— Peter Gutjerec! Semkaj!... Hitro!... Kmalu bodete priča mojemu odkritju!

— Kaj je tacega, gospod admiral?

— Poglejte tjekaj? Kaj je?

— Svetloba, gospod admiral!

— To torej ni prazna domišljija, zmota vida! Roderigo de Segovija, Dijego de Arana, vsi pojdite semkaj, da bodete videli, če se ne vidi svetloba.

Poklicani so hiteli na mostič, a ko so prišli na mostič, je svetloba izginila.

— Nobene dvombe ni, — zaklical je Kolumb, — da to svetlikanje ni druzega, kakor premikanje luči na suhem in to je znamenje, da je zemlja obljudena. Posvečeno bodi ime Gospodovo!...

Do dveh potem ni bilo nobene premene. Nakrat se je zabliskalo na „Nini“, pokazal se je lahek dim, in zagrmel je strel v znamenje, da se jasno vidi zemlja. Mornar Roderigo Triana, doma iz Malinosa v pokrajini Sevilji je prvi zagledal pri lunini svetlobi peščeni holm, tekel k topu in zaklical z vso silo:

— Zemlja! Zemlja!

Za Kolumba je bil ta strel znamenje zmage njegove ideje in odločitev njegove osode. Napolnil je vso njegovo osebo z neobjasnjivi čuvstvi. Globoka tajnost morja, za učenjake nedosegljiva uganka je bila rešena, stal je pri zibeli novega sveta, iznajdenega v korist krščanstvu.

— Umrl bodem, stoletja bodo minola, a mene bodo pomnili — govoril je sam seboj. — Dne 12. okt. 1492. l. bode zaznamovan v letopisih vsega sveta! A kaj se razprostira pred mano: neobdelana puščava ali pa bogata dežela Cipango?...

Jutro je dalo odgovor na Kolumbovo vprašanje: pred njim je ležal otok, katerega je on imenoval San Salvador, kakor bi ga prinašal v žrtvo Odrešeniku sveta.

Kje je pa sedaj otok, katerega je imenoval Kolumb San Salvador in domačini pa Guanaham ali Guanahani? Sramotno moramo priznati, da ni več znan kraj, kjer so se srečali prebivalci Novega sveta z došleci iz Starega sveta. Verojetno je le to, da je Kolumbovo brodovje bilo zadelo na jednega ravnih koralnih otokov znanih pod imenom Bahamskih, a katerega teh otokov je Kolumb imenoval San Salvador, ni dognano, kajti Bahamskih otokov je 12 večjih in kacih 600 manjših. Primikajoč se k Antilskim otokom se vlečejo od otoka Hajiti do polotoka Floride. Nekateri so pokriti z zelenjem, a vsi so jako revni, kar se tiče rudnin in koristnih rastlin, v tem ko je Kolumb iskal v Novem svetu bogastva obstoječega iz zlata, dragocenih kamnov in dišav. Ker tega ondu ni bilo, ni čudno, da je San Salvador kmalu pozabljen in zapuščen. Nezadostna zvezdoznanska znanja Kolumbova so tudi mnogo kriva, da ni natačnih podatkov, kje je bil San Salvador. Če tudi se je ob začetku vožnje mislilo napraviti točen zemljevid vožnje in vseh odkritij, a vendar se to ni zgodilo, vsled pomankanja specijalnega znanja. To pomankanje znanja se posebno jasno vidi v določitvah zemljepisne širjave. Tako je Kolumb določil zemljepisno širjavo Kube s 42°, namesto 21°. Na zemljepisno širjavo San Salvadorja kakor jo je bil določil Kolumb, se torej tudi ni zanesti. Tudi drugi stari zemljevidi Zapadne Indije ne morejo dati nobenih točnih podatkov. Na njih se do XVII. stoletja ne nahaja niti ime Salvador. Sploh se Bahamski otoki, ki nimajo posebne vrednosti, jako površno zaznamovani na vseh zemljevidih.

Pozneje so popraševali domače prebivalstvo, da bi izvedeli, kje je bil San Salvador, a ta poizvedovanja niso imela uspeha, kajti v 150 letih je bilo vse domače prebivalstvo izumrlo. V 1525. letu so ti otoki, ki so bili dosti gosto naseljeni, bili že tako ob ljudi, da je častiti Peter de Celja zbral v vsem 11 ljudij domačinov in jih peljal na otok Hajiti, da jih reši odpeljave v robstvo.

Novejši preiskovalci, ki so si postavili za svojo nalogo, določiti, kje je San Salvador, začeli so natančno preiskavati smer Kolumbove vožnje. Razumljivo je pa, da pri tedanjem netočnem izračunanju in pomankljivem potnem zemljevidu ti poskusi niso priveli do zaželenega uspeha.

Smer vožnje Kolumbovega brodovja kaže na štiri otoke, ki se nahajajo od severozapada proti jugovzhodu v sledeči vrsti: Kat-Island, Vatling-Island, Mariguana in Turk-Island.

Slednji teh otokov ima svoje zagovornike imajoče ga za San Salvador. Irving in Hunbold imata za San Salvador Kat-Island, španski zgodovinar Munoc in Angež Beher smatrata za San Salvador Batling-Island, Varnvagen, Mariguana in Navareta Turk-Island.

Za svoje mnenje vsi ti preiskovalci navajajo nekaj podatkov, a proti vsakemu mnenju je cela kopa ugovorov. Beherjevo mnenje veija še za najbolje veljavno mej zemljepisci in ima največ privržencev. Potem takem se mora za San Salvador priznati Valling-Island, ker njegova lega in obrisi v vseh ozirih se najbolje vjemajo s Kolumbovim potnim dnevnikom.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Alarihov zakonik! Španska akadenija znanosti je te dni izdala zakonik zapadnogotskega kralja Alariha, ko je v šestem stoletju vladal v Španiji in južni Franciji. Ta zakonik je potrdil leta 506. shod škofov in drugih veljakov v Airu. Od tega zakonika se je bil ohranil še samo jeden rokopis v katedrali v Leonu in ga je ondu našel pred nekaterimi leti avstrijski zgodovinar Beer. Ta listina je najstarša izmej dosedaj najdenih španskih listin Akademija znanosti je preskrbela latinski prevod zakonika in ga je izdala v gotiščini in latinščini.

Novice.

— **Stritarjeva 60letnica.** Prezaslužni slovenski pesnik in pisatelj slovenski, profesor Jos. Stritar praznuje svojo 60-letnico. Akademiško društvo „Slovenija“ na Dunaju slavila je dne 4. dec. ta lepi jubilej. K lepemu slavlju došel je jubilant sam, slovensko dijaštvo in mnogo drugih Slovencev in slov. drž. poslancev. Vrstilo se je petje in naudušeni govori. Slavljenec sam je mnogo govoril in prebral tudi lepo pesem, katero je nalašč za ta večer zložil za „Slovenijo“. Vse slavitelje naudajala je, kakor vse Slovence sploh naudajati mora le ena želja, da bi Bog ohranil velikega pesnika in pisatelja še dolgo let slovenskemu narodu!

— **Mestni občinski odbor radovljiški** imenoval je v svoji seji dne 2 t. m gospoda cesarskega svetnika Ivana Murnika zarad njegovih neprecenljivih zaslug za mesto radovljiško z velikim naudušenjem častnim občanom.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali od 1. do 30 novembra. t. l.: gosp. Ant. Šlamberger, c. k. notar v Ljutomeru, kot volilo pokojne Jere Filipovič-eve po odšteti dedni pristojbini 89 gld. 25 kr.; gosp. Martin Petelin, ck. prof. v Novem Mestu 5 gld.; sl. uredništvo „Zgodnje Danice“ zbirko 10 gld.; preč. gosp. mestni župnik Iv. Vrhovnik, blagajnik šentjakobske-trnovske moške podružnice v Ljubljani, 67 gld., katere je nabral povodom otvoritve Velikovške šole; veleč. gosp. kurat Fr. Tavčar 2 gld; gosp. slikar Ljudovik Grilc 1 gld vsled dobljene stave; g Ivan Rebek, ključavničarski mojster v Celju, 3 gld.; gosp. Lovro Letnar, nadučitelj v Mengešu, 2 gld 80 kr. iz prihranilčeka; veleč. gosp. Josef Vodošek, kapelan v Št. Rupertu nad Laškim, 5 gld., katere je zložila „Grassellijeva vesela lovska družba na Kolobji“; podružnica za Št. Kancijan in okolico 23 gld. 50 kr. letnine; gosp. Ant. Goršek, blagajnik podružnice v Žalcu, 30 gld. kot čisti dobiček v družbin prid prirejene veselice in kot blagajnik „kluba proti brezpotrebni rabi besed, posebno nemških spačkov“ prvo zbirko 2 gld.; podružnica v Šiški po svojem gosp. tajniku Jos. Tavčar 135 gl. letnine za l. 1896; gosp. Leopold Tratnik hiš. posest. in pasar v Ljubljani, 1 gld.; veleč. gosp. Fr. Bratkovič 100 gl. letnine za žensko in moško podružnico v Št. Juriju ob juž. želez.; podružnica za Laški trg in okolico po svojem gosp. predsedniku Konradu Elsbacher 24 gld. letnine in 10 gld. kot podporni donesek, ki ga je daroval preč. gosp Jak. Smolej, župnik pri sv. Miklavžu nad Laškem; Mohorjani prisilne delalnice v Ljubljani 1 gld. 75 kr.; preč. gosp. dekan Iv. Lukežič, prvomestnik podružnice v Komnu, 19 gld. 40 kr. letnine in ustanovnine; gosp. blagajnik podružnice v Rečici 1 gld. 80 kr. katere je gosp Ivan Gòsar nabral v veseli družbi; gosp. Ant Terčelj, blagajnik moške podružnice v Ajdovščini, 40 gld. letnine in 30 gld čistega dohodka v družbin prid prirejene veselice; podružnica v Konjicah 30 gld. 35 kr.; družba čestilcev novodošlega ribniškega dekana preč gosp Fr. Dolinarja, zbrana na dan njega slovesne inštalacije 15. nov. v gostilni pri Cenetu 16 gld.; preč. g Ivan Sakser, župnik v Hotedršici, 2 gld.; preč gosp župnik Ant. Žlogar, prvomestnik podružnice za „Gorenjsko Dolino“ zbirko 29 gld.; gosp Jos. Lipuš, prvomestnik podružnice za Pribloves, 5 gld. 50 kr, katere je nabral pri podružnicnem občnem zboru; preblag. gospa Franja Mally-jeva, tovarnarjeva soproga v Ljubljani, 100 gld. pokroviteljine in veleč. gosp. Iv. Reenier, kapelan pri sv. Jakobu v Ljubljani, 1 gld. — Za pobita okna Velikovške šole so ta čas poslali: Veleč. gospod Fr. Šaloven, kapelan v Žrečah, 3 krone, 2 kroni je doroval gosp. trgovec Ig. Šmid, 1 krono pa tovariša; preč. gosp. Peter Bohinjec, župnik v Horjulu, 5 gld.; veleč. gosp. Marko Vales kurat v Branici, 3 gld; gosp. blagajnik podružnice za Rečico 7 gld. 80 kr. katere je nabral pri banketu ob priliki blagoslovljena nove šole 19. nov. t. l. in veleč. gosp. kapelan Jos. Cerjak 12. gld katere je zložila vesela družba zbrana pri Sv. Križu poleg Slatine. — Zahvaljujoč se današnjim požrtvovalnim kličemo: Živili nasledniki!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

— **Mestna železnica v Ljubljani.** Kakor znano dobila je kranjska stavbinska družba dovoljenje za preddela za železnico, ki bi šla od južnega kolodvora, preko mesta v Kurjo vas, Vič in Spodnjo Šiško Ta preddela je stavbinska družba poverila inženirju Pietro Conti-ju, ki bo takoj pričel delati dotične načrte.

— **Slovensko gledališče.** Na čast Gorenjcem, ki hočejo v obilnem številu posetiti slovensko gledališče, pela se bo v nedeljo dne 13. t. m. izvirna opera „Gorenjski slavček“.

— **Novo cerkev** bodo jeli na pomlad graditi v Šmartnem pri Litiji.

— **Druga železniška zveza s Trstom.** Deputacija poslancev iz Trsta, s Solnograškega, Goriškega, Koroškega in Moravskega je bila dne 3. dec. pri ministerskem predsedniku in ga prosila, da naj vlada čim preje se odloči glede druge železniške zveze s Trstom. Ministerski predsednik je obljubil, da se bode vlada še v tej proračunski debati izjavila, za katero progo se je odločila in da se bo v prvem zasedanju nove zbornice že predložila predlogo glede denarne zagotovitve te železnice. Iz tega je posneti, da dobi Trst v najkrajšem času drugo zvezo z osrčiem Evrope.

— **Požar.** Dne 30. novembra je uničil požar gostilničarju Juriju Ložarju v Prelogu, občine Ihan v kamniškem okraju, leseno hišico z vsem gospodarskim orodjem, obleko, živili in klajo vred. Škode je 2000 gld. Pogorelec je bil zavarovan za 1000 gld. Ogenj je nastal, ker se je pri pečenju kruha preveč zbelila peč

— **Samomor.** Dne 2. dec prerezal si je 78letni Matija Tomšič v Ilirski Bistrici z britvijo vrat in trebuh. Umrl je še isti dan. Tomšič je bil že dolgo časa težko bolan in si je smrtne rane prizadjal najbrže v hipoma nastali slaboumnosti.

— **Detomor.** Cerkovnik v Grmu pri Trebnjem je našel na pokopališču nov plitev grob z novorojenim detetom. Aretovali so 20letno I. Peskar, ki je na sumu, da je otroka umorila.

— **Roparski napad.** Dne 3 t. m. ponoči napala sta blizu vasi Rupe na reški cesti dva neznana moža voznika Ant. Šenkinca iz Šenbij na Pivki, ko se je ta vračal iz Kastovščini kamor je peljal prodat seno. Napadalca sta mu pretila z nožem, na kar jima je voznik vrgel mošnjiček z denarjem in se jih tako odkrižal.

— **Izpred porotnega sodišča.** Dne 2. dec je bil pred tukajšnjim porotnim sodiščem obsojen na 2 leti težke ječe 23letni tesarski pomožnik Ivan Pogačar iz Ljubljsne, ker je v noči od 1. do 2. avgusta na vrtu Bobenčkove gostilne na Glincah vsled nekega prepira udaril laškega zidarja Franc Ermacora tako s polenom po glavi, da se je temu vsled udarca utisnila čelna kost in je izgubil levo oko. — Bajtar Blaž Slanovec iz Lahovč, obdolžen hudodelstva težke telesne poškodbe je bil od zatožbe oproščen. — Dne 4. dec. je bil obsojen na 6 mesecev težke ječe 34letni Josip Čehovin iz Čermelic pri Senožečah zaradi izdavanja ponarejenega denarja. — Dninar Jos. Tavčar iz Javorij v škofjeloškem okraju, ki je bil obdolžen hudodelstva uboja, je bil od obt žbe oproščen — Dne 5. dec. je bil obsojen na deset let težke ječe 66letni delavec Janez Kunc iz Rovt, ker je zažgal svojemu bratu Kozolec in mu prouzročil 1500 gld. škode. — Posestnikov sin Janez Pečar iz Kranjske gore, obtožen hudodelstva uboja, je bil od obtožbe oproščen.

— **Zblaznil** je Aleksander Girardi, znani dunajski gledališki komik. Zdravniki pravijo, da je preveč rabil kokajin, da je imel boljši glas.

— **Samomor.** Ustrelil se je v Trstu pomorski poročnik Klein. Sodi se, da se mu je zmešalo v glavi.

— **Razletele** so se stope za smodnik v Blumauu na Dolenjem Avstrijskem. Dva topničarja je ubilo in dva težko poškodovalo.

— **Tatvini na Hrvaškem.** V hranilnico v Požegu so udrli te dni tatovi in odnesli za več tisoč goldinarjev vrednostih papirjev. — V Planku so pa tatovi iz občinske pisarne odnesli blagajnico, zunaj jo razbili in odnesli, kar je bilo v njej.

— **Ženska državni tajnik.** V državi Uti v Ameriki je izvoljena pri zadnjih volitvah za državnega tajnika gospa Cannan z večino 4000 glasov. V tej državi namreč volijo tudi ženske Najlepše je pa to, da je njen protikandidat bil njen mož

— **Na ženo streljal.** V Ogerski Subotici je našel huzarski stotnik Petak svojo ženo, ki se je pogovarjala s huzarskim poročnikom Korbom. Z revolverjem je na poslednjega trikrat ustrelil in ga hudo poškodoval. Druzega poročnika ki je jima pritekel na pomoč, je Petak hudo ranil s sabljo. Petak se je sam ovadil potem vojaškemu oblastvu. Sodi se, da je zblaznil, ker je sicer živel v najboljšem sporazumljenju s svojo ženo.

— **Uropana nevesta.** V Biharju na Ogerskem je neka lepa kmetska hči imela proti svoji volji na željo svojih starišev vzeti bogatega posestnika. Po noči pred poroko pa pride v hišo nekaj neznanih mož in odpeljejo lepo Minko. Očeta in mater so zvezali in jima zapretili, da ju ustrele. Lepo Minko odpeljali so z vozom in nikdo ne ve kam Sodi se, da jo je odpeljal neki prejšnji snubec, katerega bi bila Minka rada vzela, a jej stariši niso pustili, ker ni imel do ti pod palcem,

— **Društvo brezvercev** se je osnovalo v Gradcu in šteje 38 članov. Društvo je sklenilo obrniti se, do vseh svobodno mislečih ljudij, da je podpirajo. Zlasti prosi profesorje, doktorje in dijake da bi večkrat prišli v društvo predavat. Posebnega uspeha novo društvo ne bode imelo.

— **Pol milijona** je zapustila neka gospa v Aradu, za ustanovitev sirotišnice. Osnovati mislijo sedaj tako vzgledno sirotišnico, kakoršnih je le malo na svetu.

— **Zaprt milijonar.** Veliko senzacijo vzbuja to, da so zaprli v Milanu milijonarja Vitela, ki je v sorodu z raznimi italijanskimi plemenitaškimi rodbinami. Zaradi denarnih zadev je dvakrat z nožem ranil svojega sina, ki je odvetnik.

— **Tisoč goldinarjev v peči.** Odvetnik dr. Herkner v Jičinu je nedavno nekega večera stikal v svoji blagajnici. Našel je v njej neko lahko stvar. Spoznal je, da je pismen kuvert in ga je vrgel v papirni koš brez kacega premišljevanja. Drugi dan je prišel k njemu jeden njegovih klijentov in zahteval, naj mu povrne zaupani vali 1000 gld. Iskal je in iskal, a ni mogel najti dotičnega tisočaka. Spomnil se je, da je bil tisočak utaknil v neki kuvert in dal v blagajnico. Sedaj je bilo jasno, da je prejšnji večer tisti kuvert vrgel v papirni koš Iskal je v košu, a tudi zastonj. Zjutraj je dekla bila papirja vzela iz koša, da je zakurila Tisočak je šel torej v peč. Odvetnik ga mora torej klijentu iz svojega povrniti.

— **Umor iz ljubezni.** Dne 5 t. m. je v Jungferndorfu pri Opavi 33letni Anton Heger umoril svojo postrežnico zaradi tega, ker ni hotela ničesa slišati o njegovi ljubezni. Heger je čevljar in je bil že dvakrat oženjen, ter je sedaj ločen od svoje druge žene. Njegova postrežnica je bila oženjena ženska, ki ima že več otrok Heger je bil božjasten in je jedenkrat že bil v blaznici. Zato ni izključeno, da je umoril postrežnico v blaznosti.

— **Zaprt odvetnik.** Na Dunaju so zaprli odvetnika Maksa Tartaro, katerega so iskala nemška sodišča zaradi nekega poneverjenja. Pri njem so našli večjo svoto denarja, katero je imel zašito v suknjo

— **Morilec in samomorilec.** V Nemet Kerestu živeči premožni židovski trgovec Filip Stein, je svojo postarno ženo ubil, da bi ne motila ljubavnega razmerja mej njim in neko udovo. Neki sosed je Steinu grozil, da ga ovodi sodišču, vsled česa je Stein užgal vsojo hišo in skočil v plamen, kjer ga je dohitela strašna smrt.

— **Pobiranje kristijanov v Turčiji.** Zadnje dni je udrlo kacih 10 000 Kurdov v pokrajino Namurethe in ondu more in požigajo, češ, da morajo maščevati stara žaljenja.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 5. dec. t. l.: 67, 9, 24, 64, 43
V Trstu dne 5. dec t. l.: 25, 24, 16 23, 50.
V Pragi dne 26. dec. t. l.: 83, 9, 78, 90, 41.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 1. dec. 1896. Pšenica gld. 8 90 kr. rž gld. 6 50 kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 6.50 kr, ajda gld. 7 50 kr., proso gld. 6 50 kr., turšica gld. 5 50 kr., leča gld. 12 — kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 9·— kr, (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Dobro izučen

mežnar,

krepak, star šele 23 let, želi takoj službo nastopiti. Kdor bi ga želel vsprejeti, naj se obrne pismeno do

Alojzija Rojšeka

v Širmanskem hribu. Pošta Litija.

Letošnjo gorčico,

(Kremser Senf)

znano kot najboljšo, sveže kuhano, razpošiljam kot poskušnjo po pošti v 5 kilo-sodčkih 2 gl. 40 kr., 2½ kilo-sodčkih 1 gl. 60 kr., 12 kilo 5 gl., 25 kilo 9 gl. 50 kr.

Ferdinand Michl,

Senfsiederei. Krems, Nr. 513.

Za robo se jamči. — Nepovoljno se nazaj vzame.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.